

U V O D

Trendovi u savremenom bankarstvu mijenjaju historijsku poziciju banaka kao dominantnih finansijskih institucija u aktivnostima intermedijacije. Samo u manje razvijenim finansijskim sistemima, kakav je i u BiH, banke su još uvijek najznačajnije finansijske institucije. Sukladno osnovnim finansijskim pokazateljima kao i globalnim pokazateljima efikasnosti, banke od sredine osamdesetih godina počinju da stagniraju. Ubrzanim razvojem drugih finansijskih institucija u ovom periodu, banke su dobile nove direktne konkurente koji im preuzimaju ulogu dominantnih intermedijatora sistema. Ovaj trend ozbiljno zabrinjava bankare, te oni inoviranjem i razvojem novih finansijskih modela nastoje izmjeniti svoju konkurentsku poziciju i osvojiti nove tržišne segmente. Svi finansijski modeli koji u sebi sadrže kamatu muslimanima su strogo zabranjeni. Zbog toga, sedamdesetih godina prošlog vijeka razvijeni su modeli finansiranja bez kamata kao alternativa modelima sa kamatama. Modeli finansiranja bez kamata s vremenom su inovirani i promovirani kroz funkcioniranje beskamatnih banaka i drugih beskamatnih finansijskih institucija. U osamdesetim i devedesetim godinama prošlog vijeka doživjeli su snažnu ekspanziju i postali alternativa finansijskim modelima baziranim na kamatama. U tom periodu i konvencionalne banke počinju primjenivati modele finansiranja bez kamata s ciljem zadovoljenja potreba specifičnog segmenta svjetskog tržišta – tržišta muslimanskih država i zajednica. Ovo je segment tržišta od gotovo 20 % svjetskog stanovništva (sa tendencijom rasta), što je za banke postalo jako privlačno. U spomenutom periodu beskamatno bankarstvo postalo je značajan element globalnog bankarstva sa godišnjom stopom rasta od 15% i imovinom koja se procjenjuje na blizu 400 milijardi američkih dolara. Beskamatno bankarstvo danas je prisutno u svim djelovima svijeta. U mnogim islamskim zemljama ono ima veoma značajnu ulogu u finansiranju ekonomskog razvoja, dok su neke zemlje poput Irana, Pakistana i Sudana bankarski sistem u cijelosti organizirali na beskamatnom principu. Međutim, beskamatno bankarstvo danas možemo naći, osim u islamskim, i drugim zemljama, uključujući SAD, Kanadu, Veliku Britaniju, Francusku, Njemačku, Švicarsku, Holandiju, Švedsku, Japan, Kipar, Kinu itd.

Beskamatno bankarstvo je od 2000. godine prisutno i u BiH kroz poslovanje BBI banke (Bosna Bank International d.d. Sarajevo). Na osnovu prezentiranih spoznaja naučno je opravdano i utemeljeno istražiti sve bitne elemente modele finansiranja beskamatnog bankarstva , njihovog oblikovanja ,ograničenja u BiH , funkcioniranja te primjene u savremenom beskamatnom bankarstvu kao sve značajnijem intermedijatoru svijetskog finansijskog sistema .